

1867-02-27

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
FA uden eget nr.

Emneord:
Emilie Djørup, Familieliv, J. V. H.
Paulli, død

DOKUMENTINDHOLD

J. C. Jacobsen skriver om præsten J. H. Paullis død og sender alvorsord til Carl om forholdet til Emilie Djørup.

TRANSSKRIFTION

Carlsberg d 27 Febr 1867

Kjære Carl!

Da jeg paa min Reise i Frankrig erfarede Paullis Død, udtalte jeg i et Brev til Dig min Beklagelse over det store Tab, Du havde lidt ved din Sjælesørgers Bortgang, om dette Tab har jeg senere havt dobbelt Anledning til at beklage og ikke mindst nu, thi nu har Du ikke en eneste ældre Ven, til hvem Du har fuld Tillid som med et klart og uhildet Blik og med moden Livserfaring kan vejlede Dig med sine Raad og i Kjærlighed forbundet med alvor kan oplyse Dig om dine Feiltagelser.. Jeg maa derfor alene overtage den dobbelte Stilling som den ældre, erfarne Ven og som den faderlige Forsørger, men derved forvirres dit Blik, saa at Du sammenblander og forvexler Venners Raad med Faderens Fordringer.- Jeg maa derfor forsøge paa at holde disse to Stillinger ude fra hinanden og vil da først tale til dig som den ældre, fortrolige Ven. Som saadan vil jeg da sige til Dig: Kjære Ven! Det forekommer mig at Du ikke har opfattet Situationen rigtigt, thi Du taler som om det var din Fader, der for sin Skyld havde noget at bede Dig om og det er saaledes en ligefrem Miskjendelse af din Stilling naar Du fremsætter Fordringer og vil foreskrive ham hvad han skal gjøre.. Jeg synes heller ikke at Du taler i et ganske sømmeligt Sprog til din Fader hvem Du dog skylder saameget og om hvis varme Omsorg for dit bedste Du dog ikke kan tvivle, selv om hans Omsorg gaaer videre end Du synes om.- Jeg synes navnlig ikke, at Du burde tale til din Dig saa hengivne Fader i en irettesættende og næsten hovmodig Tone, fordi Du synes at han tager Feil, thi Du er ham dog neppe saa overlegen i aandelig Henseende, at hans lange Livserfaring ikke idetmindste skulde veie op derimod og Du kjender ham dog vist som en Mand, der ikke handler efter Indfald og Luner, men som omhyggeligt overveier og prøver Grunde for og imod og at han kun er fast og urokkelig
på langs: Hvor har Du dog kunnet nænne i over 14 Dage at lade din Moder være uden Breve fra Dig! Jeg bad Dig dog udtrykkeligt at skrive snart til hende og Du kjender hendes Uro og

Ængstelighed.

i sine Beslutninger, naar de støtte sig paa et modent Overlæg og en derpaa grundet Overbeviisning om det Sande og Rigtige. Det synes derfor ikke ganske beskedent af Dig, uden videre at troe dig istand til at være hans Dommer. Men det forekommer mig heller ikke, at Du har opfattet Sagen rigtigt. Du erkjender dog nu selv, at din Tiilbøielighed for E. begyndte som en Børneroman, som din Fader havde Ret i at betragte som noget for Eder Fordærveligt. At Du, imod hans Raad, har fortsat denne Roman i længere Tid ved stadig Brevvexling, kan dog umuligt være tilstrækkeligt for ham til at bevise at I ville passe for hinanden naar I komme til Skeels og Alder, saameget mindre da det endnu stadigt viser sig, at din Character trænger til en betydelig Forandring. Han betragter dog ikke det ubeviste som en Umulighed, men kun som noget endnu meget Tvivlsomt og han har sikkert Ret i at troe, at Du selv vil betragte det som en stor Ulykke for Eder begge, dersom det i sin Tid skulde vise sig at den ene Mulighed, den, at I ikke kom til at passe for hinanden, blev til Virkelighed. At han ikke kan lægge nogen Vægt paa, at Du, den forelskede, aldeles ikke vil troe eller tænke paa denne Mulighed, er jo en Selvfølge. Naar han nu befrygter, at I i Eders Lidenskabs Forblindelse, ligesom fra Begyndelsen saaledes ogsaa endnu, stole paa, at han i hvert Fald nok vil yde Eder sin Bistand, synes det mig rigtigt, at han itide gjør Eder opmærksomme paa, at I deri skuffe Eder og at han ikke kan og ikke bør yde nogen Bistand uden at han har faaet det Beviis han savner. Vil Du gaae din egen Vei og alene stole paa dig selv, da har Du jo din Frihed og han vil jo ikke og kan jo ikke forhindre Dig deri, men vil Du forlange hans Samtykke og Bistand, da maa Du jo sætte ham istand dertil at yde den ved at opfylde de Betingelser, han efter sin Overbeviisning for Eders Skyld anseer for nødvendige.- Det er meget muligt, jeg tør ikke benægte det, at det for en heldig Udvikling af din Character og dine Evner kunde have sine Fordele om Du bestemte Dig til at gaae

din egen Vei og give Afkald paa din Faders Veiledning og Bistand; det vilde maaske give din Stræben efter at blive til noget dygtigt en Impuls, som Du vistnok hidtil har savnet. En saadan Kamp for Existents og Velvære er ganske vist en frugtbringende Skole for Forstandens, Characterens og Følelsens sunde Udvikling, thi Livets Prøvelser under besværlige Forhold ere den bedste

Læremester til at modne Manden og til at corrigere Phantasiens ofte usunde Forestillinger. Denne Vei er imidlertid langsom og tung og kan jo ogsaa være uheldig og jeg er heller ikke vis paa, at Du uden Skade vilde kunne undvære din Faders Veiledning i saa lang Tid. Jeg tør derfor ikke tilraade dig at følge den.-

Som Fader og Forsørger vil jeg sige Dig: Kjære Carl ! Det er rigtignok ikke noget godt Tegn, at din Sindstilstand 11 Dage efter at Du har modtaget mit kjærlige Brev endnu kunde være saadan, at Du har kunnet affatte dit Brev i den Tone, hvori det er skrevet. Men jeg var jo belavet paa at der ikke endnu var kommen Ydmyghed og Selvbeherskelse i dit af Naturen haarde og af Forkjælelse endmere forhærdede Sind. Derpaa vil jeg for Øieblikket ikke tænke videre men i al Venlighed skrive dine Overilelser paa din ophidsede Sindstemnings Regning. Du kan ikke fornærme mig dermed, men rigtignok i høi Grad bedrøve mig. Jeg vilde gjerne gjøre Dig det Offer, jeg har tilraadet Dig, saa let som muligt, men jeg kan dog ikke love Dig at opfylde de Fordringer, Du ligesom foreskriver mig.- Naar Du og E fuldstændigt opgiver enhver Forbindelse, directe og indirecte, vil jeg, som jeg har sagt, gjerne igjen mødes med E, hvilket hendes Slægtninge i Kbhvn have lovet at give Leilighed til, og det vil da selvfølgelig beroe paa Udbyttet af vore Samtaler og Omgang hvor stor Udstrækning disse Sammenkomster ville faae og hvor stor Tilnærmelse de ville lede til. Mere lader der sig jo for Tiden ikke sige derom; det vil lidt Eftertanke ogsaa sige Dig selv

Om denne Tilnærmelse kan blive saa stor, at der kunde blive Anledning til at optage hende i mit Huus, ligger vel ikke udenfor mulighedens Grændser, men derom kan jeg nu aldeles ikke have nogen Mening og i dette Øieblik forekommer denne Idee mig rigtignok temmelig phantastisk. Det vilde jo være en uhyre stor Synd af mig, at give hende en saadan Forhaabning, som der vilde ligge i et saadant Skridt, saalænge jeg nærer nogen Tvivl om at en slig Forhaabning kan blive til Virkelighed og der vil saaledes i hvert Fald kræves længere Tid, før der kan være Tale om et saadant Skridt. Indtil videre vil jeg, naar al Forbindelse mellem Dig og hende er forstummet, betragte og behandle hende, som om Intet var passeret og ikke gjøre nogen Forskjel paa hende og de andre unge Piger i vort Bekjendskab. Der vil da ikke være den mindste Uvillie hos mig imod hende og jeg vil naturligviis med

særdeles Opmærksomhed iagttage hende og hendes Udvikling og jeg vil haabe at hun skal faae Leilighed til at erkjende, at jeg ved min Handlemaade fuldt saameget har havt hendes Vel for Øie som dit. Samtidigt haaber jeg at jeg skal lære dig og din Udvikling bedre at kjende end Du i den senere Tid har givet mig Leilighed til, saa at jeg efterhaanden kan danne mig en sikkrere Forestilling om end jeg nu har om Sandsynligheden af at hun kan være tjent med Dig.- Heraf vil min senere Fremgangsmaade være afhængig. Mere er jeg ikke istand til at sige nu.- Jeg venter nu dit endelige og bestemte Svar: Ja! eller Nei! i løbet af 8 Dage, men hvis Du siger Ja, stoler jeg paa din Overfølelse at det vil være ærligt ment og blive ærligt holdt og at Du ikke vil lade dig friste til at omgaae dit Ord ved at give eller modtage Meddelelser ad hvilkensomhelst Omvei. Kun et saadant Ja kan jeg modtage og tage Hensyn til.

II

Det vil glæde mig overordentligt at see Vidnesbyrd om, at Du med hele din Hu og Tanke hengiver Dig til din borgerlige Livsopgave, at blive en dygtig practisk og videnskabelig Brygger, der kan gjøre din Stand og dit Fædreland Ære. Men det har forekommet mig at der endnu ikke var vaagnet nogen alvorlig Higen derefter, som den der fra min Ungdom drev mig frem. Jeg har ikke været fri for at nære den Frygt, at jeg i min Bestræbelse for at afværge en altfor overveiende materialistisk Retning i din Udvikling er gaaet for vidt og for tidligt har udviklet din Sands for det skjønne og for Nydelsen deraf paa det alvorlige Arbeides Bekostning. Hammerichs Ord til Dig har jeg ofte maattet mindes og naar jeg har seet tilbage paa din Skoletid, har jeg ikke kunnet dølgge for mig selv, at denne ikke vidnede om nogen stærk Drift til at arbeide hvor der ikke var noget behageligt forbundet dermed. Det faldt mig dengang ikke ind at Udsigten til Velstand ubevidst kunde virke slappende paa din Iver. Jeg havde imidlertid haabet at Lysten og Driften skulde springe frem, naar Du kom bort fra Skolebænken, men om Du end har arbeidet ret stædigt som Student - i temmelig faa Fag - saa har jeg dog ikke kunnet sige at det, sammenlignet med Andre, var med stor Iver, allermindst naar det gjaldt Noget, der ikke syntes Dig absolut nødvendigt endsige naar Du fandt det kjedeligt.- Men, tænkte jeg, naar han kommer i Færd med sin egentlige Dont, saa vil Driften nok komme, thi saa vil han føle sig løftet ved Følelsen af hvormeget han har forud for Andre i Kundskaber og disse ville have udvidet hans Blik saa at

han med levende Interesse vil kaste sig over Iagttagelsen af Phænomenerne og Spørgsmaal paa Spørgsmaal ville paatrænge sig som han vil hige efter at søge besvarede. Da Du var kommen til Strasbourg ventede jeg derfor at dine Breve til mig vilde aandelutter Bryggerie, at der vilde være meget, Du vilde tale med mig om, meget

Du vilde meddele mig dine Betragtninger over og ønsker at høre min Mening om og jeg opgav dig derfor en Mængde Momenter at skrive om. Men denne min Forventning blev fuldstændig skuffet - ikke engang de Oplysninger jeg udtrykkelig og gjentagende bad Dig om at skaffe mig, har jeg erholdt - og det blev mig da af dine Breves tiltagende Tomhed og synlige Hastværkspræg (allerede ved Juletiden) mere mere klart, at der var noget Andet, der mere og mere opfyldte dine Tanker og bortdrev dig fra din Livsopgave. Dit forrige Brev giver mig desværre fuld Bekræftelse derpaa. - Saaledes kan det ikke vedblive, kjære Carl! Mærk mine Ord! Naar Du vil tænke paa at blive min Efterfølger paa Carlsberg, da maa Du gjøre dig værdig til denne Stilling, ellers vil Velstand blive dig til Forbandelse. Kun en dygtig og virksom Brygger, der kan og vil fortsætte hvad jeg har begyndt og stedse vil gaae i Spidsen for Bryggeriets Udvikling i Danmark og Norden, skal efter mig komme i Besiddelse af dette Sted, der er viet til denne Virksomhed. Gud forbyde, at det skulde blive en Anden end min egen Søn! Naar Du har lært at finde din bedste Glæde i kraftig Virksomhed, baade aandelig og legemlig, i at opfylde Skriftens Bud om "at æde dit Brød i dit Ansigts Sved"; naar Du i Bevidstheden af at have troligt opfyldt denne Pligt, som Gud har paalagt Menneskene til Deres eget Bedste, kan nære en berettiget Selvfølelse, da, men ogsaa først da, tør Du tænke paa at nyde Livets Goder og Glæder som en Løn, som en Frugt af dit eget Arbejde, som et Kryderi paa Livet, som en Forfriskning og Opmuntring, der sætter Dig istand til med fornyet Kraft at fortsætte dine Anstrængelser og til at bære Livets Møie og Sorger. Kun saaledes kan Nydelsen blive til Gavn, til Velsignelse! Vee den, som først tænker paa at nyde, endsige som alene tænker derpaa!

Gid Du vilde lægge Dig disse Sandheder levende paa Hjerte! Gid Du maa fatte, at det nu er paa Tiden, at Du stiller Dig et Maal levende for Øie og med Iver og Lyst, med Energi og Udholdenhed ufravendt higer frem imod det! Gid Du maa føle, at det er din Pligt

at stille dette Maal i Høide med de Evner og Kundskaber, Du er i Besiddelse af og endnu kan haabe at tilegne Dig; at de gunstige Betingelser, som Du har forud for saamange ja maaskee for de fleste vordende Bryggere i Europa, stille et stort Krav til Dig og at det vilde være en Skam for Dig at blive staaende paa den jevne Middelmaadigheds lidet hæderlige Standpunct.- Nu indtræder Du i den Alder, der efter vort Lands Love gjør den Unge til en myndig Mand og hvormed Faderens Formynderskab ophører. Hvad Du hidtil har foretaget Dig har været uden Gyldighed, naar det ikke var bekræftet af mig, men herefter er det anderledes; nu medføre dine Handlinger retlig forbindende Forpligtelser og nu bærer Du selv alene Ansaret derfor.- Jeg har altsaa herefter ikke noget Ansvar som Formynder, men kun et moralsk Ansvar som Ven for de Raad, jeg giver Dig og for de Handlinger, hvormed jeg kan udøve Indflydelse paa dine Handlinger. Troer jeg at Du handler rigtigt, har jeg som Ven et Ansvar, dersom jeg ikke bestyrker og understøtter Dig deri saavidt jeg formaaer, men finder jeg at Du handler urigtigt, har jeg et Ansvar dersom jeg med mine Handlinger bestyrker Dig deri og ikke søger at afværge det.- Saaledes maa altsaa vort indbyrdes Forhold herefter være.- Det maa være Dig selv der tænker og beslutter med Bevidsthed om, at Du handler paa dit eget Ansvar og at det er Dig selv Du maa tilskrive Følgerne.- Føler Du Trang til at raadspørge min Indsigt og Erfaring saa veed Du, at jeg altid med Glæde vil give Dig saa gode og veloverveiede Raad, som jeg formaaer, men jeg bør ikke som hidtil - maaskee indtil "satiété" - overlæsse Dig med Raad, som Du ikke har forlangt.Og naar Du, hvad der i hvert Fald i den nærmeste Tid vil være

Tilfældet, trænger til min pecuniaire Understøttelse for at fortsætte din theoretiske og practiske Uddannelse, saa kan Du trøstigt bede mig derom og Du skal faae den saalænge og i saa stor Udstrækning, som jeg finder det gavnligt for Dig, men for at jeg kan sættes istand til at bedømme dette, vil det være i sin Orden, at der hver Gang Du beder om en Understøttelse, meddeler mig hvortil og hvorledes Du agter at anvende den.-Dette Brev omhandler saa alvorlige Forhold, at det uundgaaeligt har maattet faae et alvorligt Præg, men jeg stoler paa at Du har Dømmekraft nok til ikke derfor at betragte det som koldt og at Du tvertimod vil see et Vidnesbyrd om min varme Kjærlighed til Dig i den Alvor, hvormed jeg tænker paa din Fremtids Lykke.Du veed desuden, at

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

det er min Sædvane helst at lade mine Følelser komme til orde i Gjerning.- Jeg sender dig ingen Fødselsdagsgave fordi en saadan, ved Siden af et Brev som dette, forekommer mig at vilde falde i det Puerile, tilmed da jeg ikke kan tænke mig Noget, der kunde være af Betydning, som jeg ikke allerede har givet Dig. De Ønsker jeg paa din 25 Aars Fødselsdag nærer for Dig, ere saa rige, at jeg ikke med nok saa stor Veltalenhed vilde kunne skildre dem anderledes og bedre end jeg troer at dette Brev allerede har gjort.- Herren være med Dig og bevare Dig! Han oplyse din din Aand og styrke din Villie til det Gode! Han skjænke dig sin Velsignelse og give Dig Fred!

Din hengivne kjærlige Fader
J. C. Jacobsen

Tilfødt, længes det min præmisierte Udnættelse for at fastholde
den kæreteste og prædike Udnættelse, saa kan den kæreteste bedst
mig drømme og den skal faa den paalægge og i saa stor Udnættelse,
saa jeg findes det ganske for sig, men for at jeg kun vilde
i haand det at bestemme det, mit det saaa i sine Ordre, at det
saa Gang den bedst og den Udnættelse, med Helst mig forst
og forst det den agter at aarsaade den.

Detten Udnættelse saa alvorlige Tilfødt, at det iindgaaende
for maattet faa et alvorligt Prag, men jeg vilde saa at den for
Udnættelse nok det den Udnættelse at betragte det saa godt og at
den kæreteste mit saa at Udnættelse og min maatte Udnættelse det
sig: den Udnættelse, saa jeg kæreteste saa den Udnættelse sig den
den med det uden, at det er min Udnættelse sig at det min Udnættelse
maatte Udnættelse: Udnættelse. Jeg findes sig iindgaaende
saa den Udnættelse, med Udnættelse af det Udnættelse saa den, saa Udnættelse mig at
mit sig i det Udnættelse, Udnættelse da jeg den Udnættelse mig sig,
den Udnættelse saa af Udnættelse, saa jeg den Udnættelse sig sig.
Den Udnættelse jeg saa den Udnættelse Udnættelse saa sig, saa saa
sig, at jeg den Udnættelse saa den Udnættelse mit Udnættelse
den Udnættelse og kæreteste ind jeg kæreteste at den Udnættelse saa
sig sig. - Udnættelse saa med sig og kæreteste sig! saa sig sig
den Udnættelse og sig den Udnættelse det det sig! saa sig sig
sig sig sig sig sig sig sig sig sig!

Den Udnættelse og Udnættelse sig sig.

J. C. Jacobsen